

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Мельник П.В.

*викладач кафедри іноземних мов,
Одеський державний університет внутрішніх справ*

Питання формування позитивної мотивації у студентів під час вивчення іноземної мови є актуальним, тому що студенти поступово втрачають стимул до навчальної діяльності. Формування позитивної мотивації у студентів описано в низці наукових праць як вітчизняних,

так і зарубіжних. Більшістю науковців мотивація розуміється як спонукальний процес, реалізація в дії, психологічна якість, що веде людину до реалізації мети. У педагогіці мотивація вважається найбільш безперечним чинником успішності навчання в цілому і вивчення іноземної мови зокрема. Вона є пусковим механізмом будь-якої діяльності. Існує мотивація, яка може бути названа “негативною”, під якою розуміється незручності і неприємності, які можуть виникнути, якщо студент не буде навчатися. Подібна мотивація навряд чи приведе до успішних результатів. Мотивація з позитивним характером визначається як вагомий чинник для особистості із соціальними прагненнями, у зв’язку з чим навчання розглядається як шлях до здійснення свого призначення у житті.

Аналізуючи різні точки зору, слід зрозуміти, що може змусити студента плідно працювати над оволодінням іноземною мовою. Викладач повинен пам’ятати, що недостатньо тільки окреслити студентам практичну мету використання їх знань – потрібно постійно підтримувати у студентів прагнення навчатися та вдосконалювати знання. Є думка, що навчальна мотивація спонукається багатьма мотивами – цивільні (процес підготовки до майбутнього суспільного життя), пізнавальні (процес набуття знань, умінь та навичок), соціальні ідентифікації з викладачем (відповідність вимог вищої школи та досягнень студентів), переживання пов’язані із навчальним матеріалом (зацікавленість), матеріальні (фінансова незалежність), прагнення до престижу в майбутньому [4, с.14].

Отже, навчальна діяльність регулюється системою різноманітних мотивів, які доповнюють один одного, знаходяться у певному співвідношенні між собою. Однак не всі мотиви мають однаковий вплив на навчальну діяльність. Одні з них провідні, інші – другорядні. Провідні мотиви пов’язані з внутрішнім набуттям особистісних змістів до навчальної діяльності студентів, в той час як другорядні мотиви обумовлені зовнішніми факторами і не пов’язані безпосередньо зі змістом процесу навчання. У цьому відношенні можна виділити два основні типи навчальних мотивів: пізнавальні (пов’язані зі змістом навчальної діяльності і процесом її виконання) та соціальні (обумовлені відносинами з іншими людьми) [2, с. 30]. До пізнавальних мотивів відносяться широкі пізнавальні, які орієнтують людину на засвоєння нових знань та навчально-пізнавальні мотиви, які орієнтують на засвоєння способів здобуття знань, а також мотиви самоосвіти – спрямованість на самостійне вдосконалення способів одержання знань. До соціальних мотивів відносять: широкі пізнавальні мотиви (прагнення бути корисним суспільству), вузькі (бажання зайняти визначну позицію в соціумі, заслужити авторитет), та мотиви соціального співробітництва (прагнення до усвідомлення, аналізу способів і форм співробітництва з оточуючими, постійного вдосконалення цих форм) [2].

Існує й інша класифікація, в якій мотиви до навчальної діяльності діляться на ‘зовнішні’ та ‘внутрішні’. Якщо мотив реалізує пізнавальну потребу, і пов’язаний із засвоєними знаннями та подальшою діяльністю (збігається з кінцевою метою навчання), то він є ‘внутрішній’. Якщо ж мотив реалізує непізнавальну (соціальну за класифікацією) потребу і безпосередньо не пов’язаний з отриманням знань (не збігається з метою навчання), то він називається ‘зовнішнім’. У такому випадку внутрішніми є тільки пізнавальні мотиви, спрямовані на оволодіння новими знаннями та можливостями їх здобуття. Виділення внутрішніх і зовнішніх аспектів навчальної мотивації дозволяє не тільки більш детально зрозуміти її сутнісні особливості, але й сприяє конкретизації вибору педагогічних стратегій і тактик формуючого розвитку даного індивідуально-особистісного феномену в аспекті вивчення іноземної мови. Оскільки внутрішня мотивація є найбільш особистісно важливою і педагогічно значущою, основне завдання викладача іноземної мови полягає у забезпеченні умов освітнього переходу студентів від зовнішньої до внутрішньої мотивації при вивченні іноземної мови. Як варіант, одним з напрямків такої діяльності є створення розвиваючого освітнього середовища, де кожен студент зміг би реалізувати свої можливості і потреби у вивченні іноземної мови за рахунок формування особистісного сенсу іншомовних знань.

Для того, щоб система управління формуванням мотиваційних механізмів вивчення іноземної мови була ефективною, слід створити у навчально-виховному процесі сприятливі педагогічні умови для творчої навчальної діяльності студентів та їхньої самореалізації, а саме:

створення навчальних педагогічних ситуацій, що спонукають студентів до усвідомлення свого образу та адекватної самооцінки; перевага діалогу над монологом у спілкуванні викладача зі студентами; створення ситуацій успіху, формування позитивної Я-концепції студента; технологізація процесу вивчення іноземної мови; зміна позиції викладача відносно студента [2].

Література:

1. Арістова Н. О. Формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих нелінгвістичних навчальних закладів: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. – К. 2009. – [http://disser.com.ua / content / 350944. Html](http://disser.com.ua/content/350944.html)
2. Гришкова Р. О. Психолого-педагогічні умови особистісно орієнтованого вивчення іноземної мови // Наук. записки КМА. – Т. 18. – К., 2000. – С. 35-36.
3. Gardner R. C. Language Learning Motivation: the Student, the Teacher, and the Researcher. Manuscript. – Texas Foreign Language Education Conference / University of Texas at Austin. – March 23, 2001. – <http://publish.uwo.ca/gardner/>
4. Richard M. Ryan, Edward L. Deci. Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions // Journal of Contemporary Educational Psychology. – Volume 25. – Issue 1. – January, 2000. – P. 54-67.